

הקדמה

אלא, שאין קרובותיה של היבמה נאסרות מן התורה בגלל מצב זה, ורק חכמים הם שגזרו, למאן דאמר "יש זיקה", לאסור את קרובות היבמה כתוצאה ממצב האישות שביניהם.

הראיה לכך, ממה שהגמרא תולה את השאלה אם יש זיקה או אין זיקה במחלוקת רבי עקיבא וחכמים, האם יכול היבם להפר את נדרי יבמתו, כמו שיכול הבעל להפר את נדרי אשתו.

הרי המחלוקת אם יש בכוחו של היבם להפר את נדרי יבמתו, היא מחלוקת בדין תורה, ואילו הגמרא תולה את המחלוקת באיסור הקרובות של היבמה שהוא מדרבנן במחלוקת זו.

ומוכח, שיסוד המחלוקת אם יש זיקה או אין זיקה הוא מחלוקת בהגדרת מצב הזיקה מן התורה, וכתוצאה מהמחלוקת בהגדרה זו, נחלקו גם האמוראים האם יש מקום לגזור איסור על קרובות היבמה.

כי רק אם נאמר שמשמעות הזיקה היא מצב של אישות בין היבם ליבמה [ולכן מיפר היבם את נדרי היבמה], יכולים חכמים לגזור על אישות שכזאת איסור "קרובות", ולא אם נאמר שאין מצב של אישות ביניהם, שאז לא יתכן לגזור איסור קרובות על קרובות היבמה, כי אם אישות ביניהם, אי אפשר לאסור "קרובות".

זיקה ככנוסה

נחלקו אמוראים בדעתו של רבי שמעון:

האם אומרים "זיקה ככנוסה", שמכח היותה זיקה ליבם, הרי זה נחשב כאילו כבר

ונחלקו הראשונים [בסוגיה בדף כ ב] האם חייבים עליה כרת משום אשת אח.

והמחלוקת היא עקרונית, האם יתכן שתהיה זיקה לחליצה בשעה שיש עליה כרת.

כי הרי אין תפיסת קידושין בחייבי כריתות, ואם כן, האם יתכן זיקה לחליצה כאשר יש בה איסור כרת.

לפי המאירי והמהרש"א בביאור שיטת רש"י, אין היא אסורה באיסור כרת, ולכן יכול היבם לקדשה, ותצטרך גט לקידושיו [מן התורה].

זיקה

בפרק שני נחלקו אמוראים בשאלה האם "יש זיקה" או "אין זיקה".

הנידון בשאלה הזאת, הוא:

האם קרובותיה של היבמה נאסרות על היבם, מדרבנן, כאילו היא היתה אשתו, לפי שהזיקה של היבמה ליבם, נחשבת כאילו יש מצב של אישות ביניהם, ומכח המצב הזה של אישות גזרו חכמים לאסור את קרובותיה של היבמה, כדין קרובות אשה.

או שאין זיקתה של היבמה אל היבם נחשבת כמצב של אישות, ולכן לא גזרו חכמים איסור על קרובות היבמה.

ובחידושי רבי נחום [אות שי"א] הוכיח, שהמחלוקת אם יש זיקה או אין זיקה, היא מחלוקת בגדרי תורה: האם יש מצב של אישות בין היבם ליבמתו מן התורה, או לאו.